

Bij de LESA Stoornissen in het gebruik van alcohol

Het NHG neemt deel aan het Partnership Vroegsignalering Alcohol, een samenwerkingsverband van diverse partijen in de gezondheidszorg dat de hulp aan mensen met (beginnende) alcoholproblemen wil bevorderen. Eerste stap daartoe vormt de totstandkoming van de Landelijke Eerstelijns Samenwerkings Afspraak (LESA) Stoornissen in het gebruik van alcohol, die bij dit nummer van H&W is bijgesloten.

De LESA is ontwikkeld door verslavingsartsen en huisartsen. De inhoud is gebaseerd op de NHG-Standaard *Problematisch alcoholgebruik* uit 2005 en de Multidisciplinaire Richtlijn *Stoornissen in het gebruik van alcohol* uit 2009.

Rol van de huisarts

Bij een op de tien Nederlanders komt problematisch alcoholgebruik voor, maar de huisarts ziet slechts een beperkt deel van hen. Volgens het NIVEL meldt 80% van de patiënten zich zonder verwijzing van huisarts of medisch specialist aan bij een instelling voor verslavingszorg. In 2005 waren 31.000 mensen met alcoholgebruik als hoofddiagnose geregistreerd bij de verslavingszorg. Bij tweederde van de verslaafden begint de alcoholverslaving tussen het 18^e en 25^e jaar. Bij hen spelen genetische factoren een grote rol en het beloop is vaak recidiverend of chronisch. In de LESA is vastgelegd dat deze groep het best naar de verslavingsarts kan worden verwezen voor behandeling en begeleiding. De rol van huisartsen in de vroegtijdige signalering is het alert zijn op de mogelijkheid van een stoornis in het alcoholgebruik, vooral ook bij jongeren. Consultatie en samenwerking, bijvoorbeeld bij de voorlichting aan jongeren, is een belangrijk aandachtspunt in de LESA.

Voorlichting, samenwerking en scholing

Bij de voorlichting kan de huisarts beschikken over enkele NHG-Patiëntenbrieven, te

weten: Verandering overwegen, Alcoholdagboek, Minderen of stoppen, Minderen, Stoppen, Volhouden. De verslavingsarts geeft vergelijkbare voorlichting. Verslavingsinstellingen geven bovendien voorlichting aan groepen en op scholen.

Er zijn veel websites met zelfhulpmaterialen, zoals www.drinktest.nl en www.alcoholinfo.nl. Meer links zijn te vinden via de NHG-website (www.nhg.org > home > preventie > alcohol).

De NHG-Standaard Problematisch alcoholgebruik adviseert om samen te werken met de verslavingsarts bij het voorschrijven van medicatie tegen onthoudingsverschijnselen en van anti-cravingmedicatie. Bij een gezamenlijke behandeling door verslavingsarts en huisarts is het belangrijk om regionaal af te spreken wie de medicatie begeleidt en wanneer overleg nodig is. In de LESA staat een handige tabel met keuzehulpmiddelen voor behandeling of verwijzing.

Het partnership heeft een handleiding ontwikkeld voor alcoholconsultatieprojecten. Deze beschrijft hoe de samenwerking tussen de gespecialiseerde verslavingszorg en de huisartsenpraktijk gestalte kan krijgen (zie www.vroegsignaleringalcohol.nl).

De NHG-cursus *Motiverende gespreksvoering*, gericht op huisarts en praktijkondersteuner, geeft onderwijs in de gespreksvaardigheden die onontbeerlijk zijn bij patiënten met problematisch alcoholgebruik (zie www.nhg.org > kenniscentrum > scholing > nascholing).

Regionale projecten

Er zijn zes regionale projecten vanuit ROS'en, GGD'en en verslavingszorg van start gegaan rond de vroegtijdige signalering van problematisch alcoholgebruik, te weten:

- Limburg: het beter toerusten van eerstelijnszorgverleners en vooral huisartsen voor de signalering en voor kortdurende interventies in samenwerking met een POH-GGZ.
- Gelderse Vallei: in een programma *Alert op alcohol*, met een eerstelijnsaanbod op

maat, wordt de behoefte aan deskundigheidsbevordering van huisartsen en verloskundigen geïnventariseerd, waarop vervolgens een scholingsaanbod van minimaal twee trainingsavonden wordt afgestemd.

- Rotterdam: een pilot vroegtijdig signaleren en behandelen van probleemdrinken. Ook hier volgt in een klein aantal huisartsenpraktijken een kortdurende interventie of verwijzing.
- Midden-Holland: het pakket 'Vroegsignaleren alcoholproblematiek volwassenen' richt zich op de deskundigheidsbevordering van AMW en eerstelijnspsychologen.
- Amsterdam: bevordering van vroegtijdige signalering in multidisciplinaire teams van enkele gezondheidscentra. Huisartsen, maar ook de fysiotherapeut, diëtist, praktijkondersteuner, psycholoog en welzijnswerker, volgen een training in motiverende gespreksvoering.
- Groningen: het bevorderen van vroegtijdige signalering in de eerstelijnszorg (huisartsen, POH-GGZ en psycholoog) in samenwerking met de GGD en de verslavingszorg.

Zie voor meer informatie over deze activiteiten www.vroegsignaleringalcohol.nl.

In H&W is ruimte vrijgemaakt voor implementatie van onderwerpen die elders in het nummer worden besproken. Louwrens Boomsma vat de NHG-inbreng samen (l.boomsma@nhg.org). Ditmaal werd hij bij het deel over de LESA bijgestaan door Ton Drenthen (t.drenthen@nhg.org).